

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

ÎNCHEIERE

cu privire la soluționarea cererii de recuzare

în cauza penală de învinuire a lui

Ilan Șor

(art. art.190 alin. (5), 243 alin. (3) lit. b) Cod penal)

(Dosarul nr. 1ra-1309/2023

Nr. PIGD 1-19003719-01-1ra-09082023)

Lipsa temeiurilor de recuzare a judecătorului. Opiniile exprimate nu constituie motive obiective și justificate pentru recuzare, când nu se referă la vinovăția persoanei implicate în caz; Modificările realizate la nivelul completului sunt justificate de necesitatea de a respecta normele legale privind evaluarea judecătorilor și de a asigura continuitatea și termenul rezonabil în examinarea cauzelor.

17 octombrie 2024

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților cererea de recuzare a completului de judecată, de la examinarea recursurilor în cauza penală de învinuire a lui Ilan Șor,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte,*

Diana Stănilă,

Lilia Roic-Botezatu, *judecători,*

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. Prin sentința Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, din 21 iunie 2017, Ilan Șor a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunilor prevăzute la art. art. 196 alin. (4) și 243 alin. (3) lit. b) Cod penal, fiindu-i aplicată pedeapsa sub formă de închisoare pe termen de șapte ani și șase luni. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 13 aprilie 2023, s-a casat sentința parțial, fiind pronunțată o nouă hotărâre prin care Ilan Șor a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal și condamnat, la închisoare pe termen de 15 ani, în penitenciar de tip închis, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții în sistemul bancar pe termen de cinci ani. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs, în numele lui Ilan Șor, de avocații Iulian Balan, Denis Calaida, Aurel Colenco și Shaul Brazil.

2. Cauza penală a ajuns în instanța de recurs la 09 august 2023. Ea a fost repartizată completului de judecată în componența: Ion Guzun, Boris Talpă (raportor) și Anatolie Țurcan. Prin hotărârea CSM nr. 341/20 din 25 august 2023 a fost admisă cererea de demisie a judecătorului Ion Guzun. Locul acestuia în complet a fost luat de judecătorul Ghenadie Eremciuc. Prin hotărârea CSM nr. 214/17 din 07 mai 2024 a fost admisă cererea de demisie a judecătorului Boris Talpă. Prin încheierea Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție din 28 iunie 2024 au fost redistribuite cauzele penale aflate în procedura sa. La 08 iulie 2024, cauza penală a fost repartizată completului de judecată în componența: Anatolie Țurcan, Vladislav Gribincea (raportor) și Ghenadie Eremciuc. Prin Legea nr. 239/2024 din 13 septembrie 2024 (în vigoare din 26 septembrie 2024) au fost introduse modificări în Legea nr. 65/2023. Art. 18 alin. (1) din Legea nr. 65/2023 a fost completat cu prevederea conform căreia, în perioada examinării contestației împotriva hotărârii cu privire la eșuarea evaluării externe, judecătorul vizat nu poate emite acte de dispoziție. Prin hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 387/25 din 02 iulie 2024 a fost constatată eșuarea evaluării externe de către judecătorul Anatol Țurcan. La 08 iulie 2024, Anatol Țurcan a depus contestație împotriva hotărârii Consiliului Superior al Magistraturii, care încă nu a fost examinată. Prin urmare, începând cu 26 septembrie 2024, judecătorul Anatol Țurcan nu poate participa la examinarea recursurilor. Potrivit Dispoziției Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție nr. 119 din 28 iunie 2024,

judecătorul raportor Vladislav Gribincea face parte din completul de judecată Nr. 2 compus din: Stella Bleșceaga, Vladislav Gribincea și Ghenadie Eremciuc.

3. La 10 octombrie 2024, avocații Aureliu Colenco și Denis Calaida, în numele condamnatului, au depus cerere de recuzare a tuturor membrilor completului de judecată.

4. În motivarea cererii de recuzare în privința judecătorului Vladislav Gribincea, autorii au menționat că opiniile exprimate public de Vladislav Gribincea cu privire la examinarea lentă a cauzei. Acestea au fost exprimate în mass-media înainte de a ocupa funcția de judecător. Potrivit recuzării, aceste comentarii ridică suspiciuni asupra imparțialității sale și sugerează că ar putea avea prejudecăți în acest caz. Recuzarea mai menționează că, până a deveni judecător, Vladislav Gribincea a întocmit un document intitulat „Analiza strategiei de recuperare a mijloacelor sustrase din sistemul bancar al Republicii Moldova”, unde și-a expus opinia asupra „furtului miliardului”, precum și opinia cu privire la vinovăția dlui Șor. Astfel, se conchide necesitatea recuzării judecătorului Vladislav Gribincea de la examinarea cauzei, care este determinată de prevederile art. 33 alin. (2) pct. 4) și 6) Cod de procedură penală.

5. În motivarea cererii de recuzare în privința judecătorului Ghenadie Eremciuc, s-a invocat un eveniment de la o ședință a Consiliului Superior al Magistraturii din februarie 2024, unde s-a discutat despre „dosarele de rezonanță”. Dl Eremciuc a menționat cauza împotriva lui Ilan Șor. Recuzarea mai menționează că CSM nu a clarificat situația transferului său temporar, ceea ce creează incertitudini legate de statutul său. Autorii cererii de recuzare fac referire la cazul Igor Dodon vs. Republica Moldova, aflat pe rolul CtEDO, în care Curtea a cerut explicații de la Guvern cu privire la instituția transferului temporar la judecătorilor la Curtea Supremă de Justiție, subliniind importanța acestei garanții pentru respectarea dreptului la un proces echitabil.

6. În motivarea cererii de recuzare a judecătorului Stella Bleșceaga s-a invocat că înlocuirea unui membru a completului de judecată cu judecătoarea Stella Bleșceaga este ilegală, din motiv că excluderea judecătorului anterior desemnat nu are un temei legal clar definit, iar numirea judecătoarei Stella Blesceaga nu se bazează pe o dispoziție validă a președintelui instanței. Dispoziția nr. 119 din 28 iunie 2024 nu se aplică completelor deja formate și nu poate justifica înlocuirea unui judecător. Art. 18 alin. (1) din Legea nr. 65/2023, care îi interzice judecătorului să emită acte de dispoziție în timpul contestării evaluării externe, nu este inclus în Codul de procedură penală și, respectiv, nu poate fi aplicată în mod direct. În conformitate cu legislația actuală, nu există criterii pentru prioritizare a examinării cauzei în care este implicat Ilan Șor, ceea ce nu justifică excluderea judecătorului Țurcan din completul de judecată. Apărarea consideră includerea judecătorului Stella Blesceaga drept arbitrară și nelegală, ce creează aparențe de lipsă de independență a instanței.

7. În motivarea cererii de recuzare, apărarea indică că data aleasă pentru examinarea admisibilității recursului, în apropierea alegerilor prezidențiale, precum și contextul politic sensibil, creează o percepție de lipsă de independență a instanței și alimentează speculațiile privind influențele politice asupra procesului judiciar.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

8. Conform art. 33 alin. (2) pct. 4) și 6) Cod de procedură penală:

„(2) Judecătorul nu poate participa la judecarea cauzei și urmează a fi recuzat:

...

4) dacă a efectuat o cercetare sau un control administrativ al circumstanțelor cauzei sau a participat la adoptarea unei hotărâri referitoare la această cauză în orice organ obștesc sau de stat;

...

6) dacă există alte circumstanțe care pun la îndoială rezonabilă imparțialitatea judecătorului.”

9. Art. 34 alin. (1) Cod de procedură penală prevede următoarele:

„(1) În cazul în care există circumstanțele prevăzute la art. 33, judecătorul este obligat să se abțină de la judecarea cauzei. Pentru aceleași temeuri, judecătorul poate fi recuzat și de către participanții la proces.”

10. Potrivit art. 431 pct. 1) Cod de procedură penală:

„După primirea recursului, instanța:

1) desemnează un judecător raportor, care pregătește cauza spre judecare și stabilește data examinării admisibilității recursului;”

11. Prevederile relevante ale Legii nr. 514 din 6 iulie 1995 privind organizarea judecătorească sunt următoarele:

„Art. 6¹ Distribuirea aleatorie a dosarelor și constituirea completelor de judecată

(1¹) Constituirea completelor de judecată și desemnarea președinților acestora se fac la începutul anului prin dispoziție a președintelui instanței. Schimbarea membrilor completului se face în cazuri excepționale, în baza unei încheieri motivate a președintelui instanței judecătorești și potrivit criteriilor obiective stabilite de regulamentul aprobat de Consiliul Superior al Magistraturii. Încheierea motivată privind schimbarea membrilor completului se anexează la materialele dosarului.”

„Articolul 16¹ Competența președinților și vicepreședinților instanțelor judecătorești

„(1) Președintele instanței judecătorești:

h) constituie completele de judecată și decide asupra schimbării membrilor acestora, în condițiile art. 6¹ alin.(1¹);”

12. Prevederile relevante ale Regulamentului privind modul de constituire a completelor de judecată și schimbarea membrilor acestora aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 111/5 din 5 februarie 2013:

„5. La judecarea cauzelor în instanțele judecătorești se constituie sau pot fi constituite complete de judecată permanente sau ad-hoc, a căror compunere este prevăzută de lege. Completele de judecată permanente pentru anul viitor se constituie în ultima decadă a lunii decembrie. Completele de judecată ad-hoc se constituie pe parcursul anului ori de câte ori apare necesitatea procesuală pentru examinarea unui litigiu concret, cu argumentare motivată și formarea completelor în mod aleatoriu.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

13. În continuare, completul de judecată va proceda la analiza cererii de recuzare, examinând în detaliu temeiurile invocate pentru fiecare judecător în parte, evaluând în mod distinct motivele prezentate de către partea solicitantă pentru a stabili dacă există un fundament obiectiv care să justifice recuzarea.

a) În privința judecătorului Vladislav Gribincea

14. Apărătorii susțin că judecătorul Vladislav Gribincea și-a exprimat public, în diverse ocazii, opinii critice cu privire la gestionarea dosarului în care este implicat și Ilan Șor, ce ar sugera o prejudecată în legătură cu această cauză. Au fost prezentate mai multe declarații făcute de Vladislav Gribincea, cum ar fi interviuri acordate posturilor TV și publicațiilor „Radio Europa Liberă Moldova”, „Agora.md”, „TV8”, „TVR Moldova” ș.a., în care a criticat tergiversarea procesului și modul de investigare a cazului Ilan Șor. Completul constată că declarațiile lui Vladislav Gribincea au fost făcute cu mult timp înainte de numirea sa în funcția de judecător. Din declarațiile menționate în cererea de recuzare rezultă în mod clar că Vladislav Gribincea nu s-a expus asupra vinovăției lui Ilan Șor, ci doar a exprimat critici față de examinarea lentă a cauzei penale. Asemenea aprecieri, în contextul rezonanței cauzei penale, a naturii activității lui Vladislav Gribincea până a deveni judecător și a duratei lungi a examinării cauzei, nu pot trezi în mod rezonabil dubii privind imparțialitatea judecătorului.

15. Apărătorii au invocat în cererea de recuzare și argumentul precum că judecătorul Vladislav Gribincea a fost co-autor al unei publicații intitulate „Analiza strategiei de recuperare a mijloacelor sustrase din sistemul bancar al Republicii Moldova”. Această analiză a fost elaborată în baza datelor publice și nu se referă, direct sau indirect, la temeinicia acuzațiilor aduse lui Ilan Șor. Ea a reprezentat o opinie tehnică cu privire la un document făcut public de către autorități, care sublinia incoerența unor prevederi din ultimul text sau în comportamentul autorităților. Nici acest fapt nu poate trezi în mod rezonabil dubii privind imparțialitatea judecătorului.

16. Completul de asemenea notează că declarațiile și documentele invocate în cererea de recuzare au fost făcute în baza informațiilor disponibile public, fără a fi analizate materialele cauzei penale. Autorii cererii de recuzare nu invocă comportamentul judecătorului Gribincea manifestat după preluarea funcției de judecător care, combinat cu faptele descrise în paragrafele precedent, ar putea trezi dubii cu privire la imparțialitatea acestuia și ar justifica excluderea acestuia de la examinarea acestei cauze.

b) În privința judecătorului Ghenadie Eremciuc

17. Apărătorii au susținut în cererea de recuzare că la o ședință a Consiliului Superior al Magistraturii din februarie 2024 s-a discutat despre „dosarele de rezonanță” aflate în procedura judecătorului Ghenadie Eremciuc, inclusiv această cauză, în care s-au ridicat îngrijorări cu privire la independența și imparțialitatea judecătorului. În cadrul ședinței CSM, așa cum este descris în cererea de recuzare, s-au purtat discuții despre dosarele aflate în procedura judecătorului. Aceste discuții nu au vizat cauze concrete și soluțiile pe aceste cauze. Discuțiile vizau subiectul revocării transferării temporare a domnului Eremciuc și judecătorul însăși a invocat că, în cazul revocării, transferului temporar, va fi lungită examinarea cauzelor de rezonanță. Acest fapt nu poate trezi în mod rezonabil dubii privind imparțialitatea judecătorului.

18. Cu referire la argumentul privind cazul Igor Dodon vs. Republica Moldova, această cauză încă nu a fost soluționată de CtEDO și nu există nicio certitudine că transferul temporar al judecătorilor la Curtea Supremă de Justiție este contrar CEDO. Transferul temporar la Curtea Supremă de Justiție este efectuat de către CSM, care este garantul independenței judecătorilor. În prezent, majoritatea membrilor CSM o reprezintă judecătorii. Puterile executivă și legislativă nu pot lua nicio decizie cu privire la judecătorii transferați, iar ultimii beneficiază de aceleași garanții de independență ca și ceilalți judecători. Durata mandatului judecătorilor transferați temporar este reglementat în lege, acesta extinzându-se până la numirea a celui de al 11-lea judecător plenipotențiar al Curții Supreme. În orice caz, chiar și după finalizarea transferului temporar, judecătorii nu sunt demși, ei continuând să exercite funcțiile de judecător deținute înaintea transferului. Curtea Constituțională a examinat constituționalitatea instituției transferului temporar și nu a constatat probleme de constituționalitate. Completul mai notează că argumentul cu privire la inadmisibilitatea participării judecătorilor transferați temporar la Curtea Supremă de Justiție la emiterea actelor de dispoziție în numele Curții Supreme de Justiție, a fost examinat și respins de mai multe ori de Curtea Supremă. Drept exemple în acest sens pot servi încheierea din 23 februarie 2024 în cauza 3rh-39/23 și încheierile din 08 aprilie 2024 și 18 aprilie 2024 emise în cauza nr. 03-33/23, sau încheierea din 4 iulie 2024 în dosarul nr. 3-9/24. În orice caz, transferul temporar nu poate pune discuție imparțialitatea judecătorului, iar legalitatea constituirii completului de judecată nu se încadrează în art. 33 Cod de procedură penală și constituie temei de recuzare.

c) În privința judecătoarei Stella Bleșceaga

19. Autorii cererii de recuzare au susținut că semnarea unipersonală a încheierii din 04 octombrie 2024 de pregătire a cauzei de către judecătorul Vladislav Gribincea reprezintă un abuz, sugerând că judecătorul raportor a acționat arbitrar în excluderea judecătorului Anatolie Țurcan din complet.

20. Completul notează că este responsabilitatea judecătorului-raportor de a pregăti cauza pentru judecare. Excluderea unui membru a completului de judecată nu a fost decizia personală a judecătorului raportor, ci a fost dictată de aplicarea Legii nr. 239/2024. În plus, redistribuirea cauzelor către alți judecători a fost efectuată în baza dispozițiilor președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție este o practică procedurală uzuală.

21. Cu referire la argumentul din cererea de recuzare privind înlocuirea membrului completului de judecată și includerea judecătorului Stella Bleșceaga considerată arbitrară și nelegală, instanța apreciază că includerea judecătorului Stella Bleșceaga a fost realizată în conformitate cu dispozițiile interne emise de președintele interimar al Curții Supreme de Justiție (a se vedea para. 2). Completul notează că Anatolie Țurcan a contestat hotărârea CSM cu privire la constatarea eșuării de către acesta a evaluării externe. În august 2024, el a ridicat o excepție de neconstituționalitate și nu este cert când această excepție va fi examinată de către Curtea Constituțională, care are la dispoziție 6 luni pentru a lua o decizie. Excluderea judecătorului Anatolie Țurcan din complet a fost impusă prin Legea nr. 239/2024, pentru a nu bloca examinarea acestei cauze, care este pendinte pe rolul Curții Supreme de Justiție de peste 12 luni. Modificările aduse completelor în astfel de cazuri sunt reglementate (para. 11-12) și nu constituie o încălcare a dreptului la un proces echitabil ci sunt justificate de necesitatea de a respecta normele legale privind evaluarea judecătorilor și de a asigura continuitatea și termenul rezonabil în examinarea cauzelor. Având în vedere aceste considerente, completul de judecată constată că cererea de recuzare a judecătorului Stella Bleșceaga este neîntemeiată.

22. Cererea de recuzare a judecătorilor Vladislav Gribincea, Ghenadie Eremciuc și Stella Bleșceaga este motivată inclusiv prin prisma faptului că data aleasă pentru examinarea admisibilității recursului, în apropierea alegerilor prezidențiale, precum și contextul politic sensibil, creează o percepție de lipsă de independență a instanței. Completul de judecată apreciază că stabilirea unei ședințe de judecată într-o anumită perioadă de timp nu constituie, în sine, o dovadă a lipsei de independență a instanței. Deși speculațiile politice sunt posibile în orice dosar de interes public, acestea nu pot constitui singurul motiv pentru a justifica recuzarea judecătorilor. Completul de asemenea notează că, în scopul evitării speculațiilor și sporirii încrederii în actul de justiție, cauzele penale de rezonanță socială, precum cauza în care a fost invocată această cerere de recuzare, sunt tratate de Curtea Supremă de Justiție cu prioritate.

23. În asemenea condiții, completul de judecată conchide că argumentele invocate de către avocații Aureliu Colenco și Denis Calaida în vederea recuzării judecătorilor Vladislav Gribincea, Ghenadie Eremciuc și Stella Bleșceaga, nu sunt suficiente pentru a pune în discuție în mod rezonabil imparțialitatea judecătorilor.

24. Din aceste motive, în conformitate cu art. 35 Cod de procedură penală,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Respinge cererea depusă de avocații Aureliu Colenco și Denis Calaida în interesele lui Ilan Șor cu privire la recuzarea completului de judecată, Vladislav Gribincea, Ghenadie Eremciuc și Stella Bleșceaga de la judecarea recursului în cauza penală nr. 1ra-1309/2023.

Încheierea nu se supune nici unei căi de atac.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Diana Stănilă

Lilia Roic- Botezatu